

Ideja koja je postala djelom od početka je zločin

Uz biskupa Šaška euharistiju su suslavili provincijal Hrvatske franjevačke provincije o. Željko Železnjak, krapinski dekan Dražen Karačić te pedesetak svećenika

Mihael Sokol

Došli smo da bismo u Božjemu Duhu, zajedno s pokojnicima slavili istinu života s Bogom kojega nasilje i zločin, grijeh i mržnja ne mogu dokinuti. Došli smo da bismo zahvalili za onu našu subraću i sestre koji su svjedočili Kristov križ i svoje trpljenje ucijepili u navještaj i ostvarivanje novoga svijeta; došli smo pri kraju svećeničke godine zagledati se u živote onih koji su ostali vjerni svećeništvu i svojoj blizini čovjeku do izmoljenoga zadnjega zrnca krunice; došli smo moliti za pokoj, ali i oprostjenje grijeha svima koje je zarobila zloća i koji su postali nositelji umiranja», riječi su pomoćnog zagrebačkog biskupa Ivana Šaška kojima je uveo u euharistijsko slavlje u povodu 65. obljetnice pogubljenja žrtava križnoga puta od strane partizana nakon Drugog svjetskoga rata u Maceljskoj šumi, u nedjelju 6. lipnja, ispred crkve muke Isusove u Maclju u koju su položeni posmrtni ostaci 1.163 žrtve, iz 23 grobnice - jame, od kojih su njih 21 bili franjevci, svećenici i bogoslovi, a kosti brojnih još uvijek su pokopane i razbacane u raznim jamama Maceljske gore. Uz biskupa Šaška euharistiju su suslavili provincijal Hrvatske franjevačke provincije o. Željko Železnjak, krapinski dekan Dražen Karačić, domaći župnik Đurmanca o. Drago Brglez te pedesetak svećenika. Uoči euharistijskoga slavlja okupljeni vjernici sudjelovali su u molitvi križnoga puta uz nove postaje koje se, zahvaljujući brojnim donatorima, još uvijek uređuju, a udruge i pojedinci imali su priliku zapaliti svijeće i položiti cvijeće na grobnicu žrtava maceljske tragedije.

Povorka života pretvorila se u smrtni muk

U homiliji je biskup Šaško, povezujući nedjeljna misna čitanja s brojnim žrtvama maceljske tragedije i tragedije križnoga puta, rekao kako »temeljno za našu vjeru jest da vjerujemo u objavljenoga 'Boga koji vidi'. Pred Bogom ništa jedna patnja nije izgubljena; to je odnos onih koji se vole. I u trenucima kada ništa ne kažu, međusobno znaju da je drugi viđen, da ga se razumije«, te je nastavio: »Toliko puta u životu, iako nam je Bog darovao snagu svoga Duha, pred smrću i tuđom boli ne ćemo naći prave riječi, ali nam je uvijek darovan sakrament supatnje, sakrament suza i ljudskosti, da bismo nosili otajstvo ljubavi. Ponekad ljudska riječ 'ne plaći!', baš

zato što je ljudska, može zvučati gotovo kao uvreda. I tada je bolje, umjesto riječi 'ne plaći!', plakati zajedno, dopustiti da sućut progovori; da te riječi, u okrilju ljudske blizine, žalosni čuju od Boga.«

Osvrnuvši se na evanđeoski odlomak, biskup Šaško je zaključio da je postojala sprovedna povorka koja se pomirila s umiranjem te da je njoj u susret dolazilo mnoštvo koje je slijedilo Isusa, a time je nastao susret smrti i života. »Nalazimo se na mjestu gdje se takav susret ponovio. Mnoštvo, povorka, pomiješani osjećaji; umorni i razočarani pogledi, svijest o životnome brodolomu i pobjednički ushit koji je obuzet osvetničkim dahom, pomiješanim sa željom za vlašću i uklanjanjem svih koji bi mogli stati na put sebičnim prohtjevima.

»Ovdje je jednostavno pitanje poštenja da se prepoznaju ubojice i žrtve. Ideologije - kakve god im ideje bile - ponose se svojim djelima. Ovdje je nametnuta šutnja od samoga početka jer je ideja koja je ovdje postala djelom od početka - zločin. On šutnjom neće postati ništa drugo doli sramotno djelo koje šutnjom postaje još sramotnijim.«

Smrtna sjena nadvijena nad nedavno ugaslom zemaljskom nadom«, rekao je biskup Šaško zapitavši se koliko li je samo supruga ostalo udovicama i koliko majka bez sinova. Biskup je poručio da je i u Maclju, na putovima mučeništva i ljudske zaslijepljenosti, Bog stavio davno izgovorenu riječ: »Ne ubij!« »Ovdje se čuo plač nevinih, ali sažaljenja nije bilo; ovdje se povorka života brzo pretvorila u smrtni muk, bez sproveda i sućuti«, naglasio je biskup Šaško istaknuvši: »Pjevanje su pjesme o 'šumama i gorama', o navodnoj 'slavi borbe' koja se njima pronosila, a šume su bile prisiljene otvoriti svoju utrobu i stidjele se što nisu bile sposobne progovoriti o sramotnim zločinima. Šume su trebale poslužiti kao pokrov memorije, kao zaborav i prostor straha.«

I šumama su kosti žrtava postale teške

Naglasio je da nakon desetljeća ni šume nisu mogle više šutjeti te da su im kosti žrtava postale teške. Šume »pozivaju ljude da progovore; da se ne boje; da olakšaju dušu istinom. Pa, ako zločinci i njihova djeca, stvarna i duhovna, ne čuju plač udovica, sinova i kćeri; ako suze nisu bile dovoljne da netko pokuša naći pravednost, možda će čuti glas i krik šume, možda će osjetiti korijenje koje podiže mrtve i lišće koje se razgrće da budu pronađeni tragovi onih o kojima se šutjelo«. Prisjetivši se činjenice da su nekada franjevci na grobištima Maceljske

gore ostavljali zrnca krunice, biskup Šaško je rekao kako je »danas ova šuma velika krunica koja poziva na molitvu i obvezuje nas da ne šutimo. Mnogi misle da je moguće otkloniti tu istinu; štoviše, o njoj se politički ili ideološki dogovoriti, ali radost naše domovine i naroda bez te istine ne može postojati. I svaki put ćemo se čuditi, kada se vrate ista pitanja. Jer to je pitanje života; to je povorka zaustavljena smrću, a mi smo pozvani na život. I dok se smrti snagom ljubavi i istine ne kaže da odstupi; dok je se ne imenuje u njezinoj prijevari, ona će sprečavati životnu radost. O tome se ne može pregovarati, a svaka nova laž još je veća suza na licu hrvatskoga društva«.

Šutnja o zločinima je grijeh

Biskup Šaško je upozorio da je bolno slušati o tome kako je osveta bila razumljiva te da je bezdušno reći da je netko zaslužio ubojstvo i šutnju o njemu, čak i među najužom rodbinom, a tisuće je takvih. »Zar na tome želimo odgajati svoje mlade? Zar je tako teško reći istinu da bi naraštaji nakon nas bili sretniji? Zar uistinu nema nikoga poznatog tko je stajao nad grobnicama s oružjem i sa zapovijeđu u grlu? Zar se zbilja danas isti ljudi koji su ostavili razasute kosti žrtava mogu zvati velikanima?« - upitao je biskup Šaško rekavši kako bi šutnja o zločinima, o kojima mnogi šute, za vjernike ta ista šutnja bila grijeh. »Onima koji su po zločinima stekli takav položaj da i danas mogu širiti laži ostalo je malo vremena da brane svoje promašaje i izdaje najtemeljniji u životu«, rekao je biskup spomevši kako spomen na taj zločin neće zašutjeti. »Ove iste šume, koje su predstavljane kao okrilje i kao kolijevka pravedne borbe, primaju tražitelje istine i molitvu. One ne žele osvetnike, nego ljubitelje istine. Zbiljski

će pomoći svatko tko će mlade voditi prema toj istini«, upozorio je biskup Šaško rekavši da nije riječ o sukobljenim ideologijama. »Ovdje je jednostavno pitanje poštenja da se prepoznaju ubojice i žrtve. Ideologije - kakve god im ideje bile - ponose se svojim djelima. Ovdje je nametnuta šutnja od samoga početka, jer je ideja koja je ovdje postala djelom od početka - zločin. On šutnjom neće postati ništa drugo doli sramotno djelo koje šutnjom postaje još sramotnijim«, zaključio je biskup Šaško upozorivši kako je previše onih koji su ubojstvima nevinih stjecali bogatstva, koji su otimali imovinu, proživljali slobodu misli i savjesti, stvarali polazišta svojim obiteljima, dok su drugi gladovali i bili osuđeni na nepostojanje, na poniženost i odlazak sa svoga rodnog praga. Mladima je poručio: »Mladi, tražite istinu. Ne dopustite se zavezati dojmom glasnijih. Njihovom se glasnoćom očito žele zaglušiti koraci kolona u tamu. Lako ćete osjetiti tko govori iz ljubavi, a tko iz sebičnosti i nesigurnosti pred prodornim pogledom Gospodara života.«

I ovogodišnje hodočašće žrtvama Macelja organizirala je župa sv. Jurja iz Đurmanca zajedno s udrugom »Macelj 1945«, čiji članovi čuvaju uspomenu na tragične žrtve iz Maceljskih šuma, a u hodočašću su sudjelovale više desetaka župa i udruga u čije je ime slovo sjećanja na sve žrtve održao Mihovil Matković u ime udruge »Macelj 1945«. ■